

Uvod

Investicije u nova osnovna sredstva predstavljaju jedan od najvažnijih indikatora privredne aktivnosti i razvojnih potencijala lokalnih samouprava. Na nivou opština, ove investicije imaju poseban značaj, jer direktno utiču na unapređenje proizvodnih kapaciteta, infrastrukture, javnih usluga i ukupnog kvaliteta ekonomskog života stanovništva. Analiza investicija na ovom nivou omogućava identifikovanje razvojnih pravaca, sektorskih prioriteta i strukturnih ograničenja lokalnih privreda.

Predmet ovog istraživanja su investicije privrede u nova osnovna sredstva u odabranim opštinama: Raška, Tutin, Nova Varoš, Priboj, Prijepolje i Sjenica. Istraživanje se zasniva na podacima o ukupnom iznosu investicija i njihovoj raspodeli po delatnostima, uključujući prerađivačku industriju, energetiku, građevinarstvo, trgovinu, javni sektor i ostale uslužne delatnosti.

Podaci su preuzeti sa web prezentacije RZS Srbije <https://publikacije.stat.gov.rs/G2025/Xls/G202513052.xlsx> iz dela: Ostvarene investicije u nova osnovna sredstva u 2024.

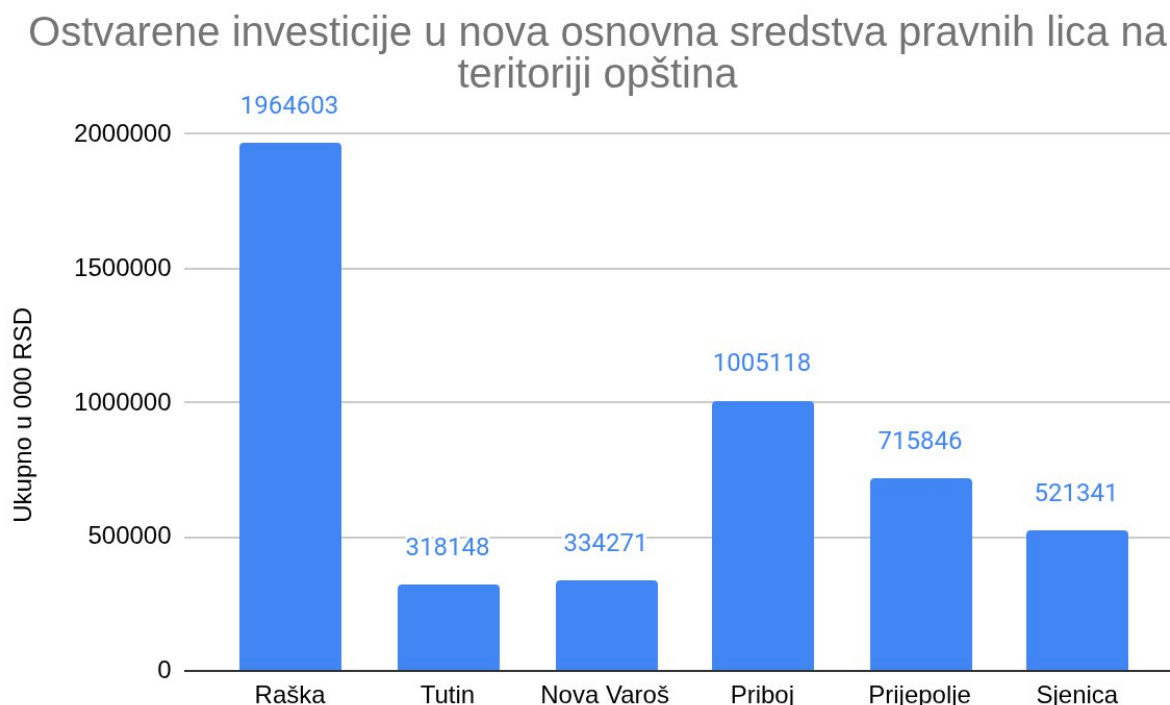
Cilj istraživanja je da se sagleda obim i struktura investicija u svakoj od posmatranih opština, kao i da se identifikuju dominantne delatnosti koje nose investicionu aktivnost. Poseban akcenat stavljen je na razlike među opštinama, kako bi se ukazalo na neravnomernost investicionog razvoja i različite modele lokalne ekonomske orijentacije.

Rezultati analize mogu poslužiti kao osnova za definisanje lokalnih razvojnih strategija, planiranje javnih i privatnih ulaganja, kao i za oblikovanje mera ekonomske politike usmerenih ka jačanju privrednih kapaciteta i podsticanju ravnomernijeg regionalnog razvoja.

II Analiza investicija po opštinama

U ovom poglavlju analiziraju se obim i struktura investicija u nova osnovna sredstva po delatnostima u odabranim opštinama: Raška, Tutin, Nova Varoš, Priboj, Prijepolje i Sjenica. Analiza po pojedinačnim opštinama omogućava uvid u njihove specifične investicione profile i razvojne pravce.

Opština	Ukupno u 000 RSD
Raška	1964603
Tutin	318148
Nova Varoš	334271
Priboj	1005118
Prijepolje	715846
Sjenica	521341

2.1. Opština Raška

Ukupan iznos investicija u nova osnovna sredstva u opštini Raška iznosi **1.964.603**, što Rašku svrstava među investiciono aktivnije opštine u posmatranoj grupi.

Apsolutno dominantan deo investicija usmeren je u **zdravstvenu i socijalnu zaštitu**, sa iznosom od **1.384.603**, što čini najveći deo ukupnih ulaganja. Ovakva struktura ukazuje na snažnu orijentaciju ka unapređenju javnih i socijalnih usluga.

Značajna ulaganja zabeležena su i u **prerađivačku industriju** (243.183), dok su manji, ali prisutni iznosi evidentirani u **uslugama smeštaja i ishrane** (157.859) i **državnoj upravi i obaveznom socijalnom osiguranju** (125.875). Ostale delatnosti beleže simbolične ili nulte iznose investicija, što ukazuje na relativno usku investicionu strukturu.

2.2. Opština Tutin

Opština Tutin beleži ukupne investicije od **318.148**, što predstavlja najniži iznos među analiziranim opštinama.

Gotovo celokupan investicioni iznos usmeren je u **prerađivačku industriju**, sa ulaganjima od **313.849**, dok su investicije u ostale delatnosti zanemarljive. Manja ulaganja zabeležena su u **finansijskim delatnostima i osiguranju** (148) i **obrazovanju** (3.556), dok u većini sektora investicije nisu evidentirane.

Ovakva koncentracija ulaganja ukazuje na veoma ograničenu diverzifikaciju investicija i visok stepen zavisnosti od jednog privrednog sektora.

2.3. Opština Nova Varoš

Ukupan iznos investicija u Novoj Varoši iznosi **334.271**.

Struktura ulaganja u ovoj opštini pokazuje dominantnu ulogu **državne uprave i obaveznog socijalnog osiguranja**, sa iznosom od **172.434**. Značajna sredstva usmerena su i u **snabdevanje električnom energijom, gasom i parom (113.910)**, što ukazuje na ulaganja u energetske infrastrukturu.

Manji deo investicija odnosi se na **prerađivačku industriju (42.085)** i **obrazovanje (4.801)**, dok su ostale delatnosti bez zabeleženih ulaganja. Investiciona struktura ukazuje na preovlađujuću ulogu javnog sektora u ukupnim investicijama.

2.4. Opština Priboj

Priboj se izdvaja po ukupnom iznosu investicija od **1.005.118**, kao i po izrazitoj dominaciji **prerađivačke industrije**.

U ovu delatnost uloženo je čak **984.344**, što čini gotovo celokupan iznos investicija. Ostala ulaganja su simbolična i raspoređena na nekoliko sektora, uključujući **snabdevanje vodom i upravljanje otpadnim vodama (3.700)**, **finansijske delatnosti (433)** i **zdravstvenu i socijalnu zaštitu (4.876)**.

Ovakva struktura ukazuje na snažnu industrijsku orijentaciju opštine Priboj, ali i na nedovoljnu diverzifikaciju investicionih aktivnosti.

2.5. Opština Prijepolje

Ukupan iznos investicija u Prijepolju iznosi **715.846**.

Najveći deo ulaganja usmeren je u **državnu upravu i obavezno socijalno osiguranje**, sa iznosom od **332.165**, kao i u **trgovinu na veliko i malo (226.518)**. Značajna sredstva evidentirana su i u **građevinarstvu (54.136)** i **snabdevanju vodom i upravljanju otpadnim vodama (25.465)**.

Prerađivačka industrija učestvuje sa relativno skromnih **62.264**, dok su ostale delatnosti marginalno zastupljene ili bez ulaganja. Investiciona struktura ukazuje na kombinaciju javnog sektora i tržišno orijentisanih usluga.

2.6. Opština Sjenica

Sjenica beleži ukupne investicije u iznosu od **521.341**.

Apsolutno dominantna ulaganja ostvarena su u **obrazovanju**, sa iznosom od **479.072**, što ovu opštinu jasno izdvaja u odnosu na ostale. Manji iznosi zabeleženi su u **finansijskim delatnostima i osiguranju** (27.247), **zdravstvenoj i socijalnoj zaštiti** (7.389) i **rudarstvu** (2.427).

Ovakva struktura investicija ukazuje na snažnu orijentaciju ka unapređenju obrazovne infrastrukture, uz vrlo ograničena ulaganja u proizvodne i tržišne delatnosti.

III Uporedna analiza investicija po opštinama

Uporedna analiza investicija u nova osnovna sredstva u odabranim opštinama omogućava sagledavanje razlika u ukupnom obimu ulaganja, sektorskoj strukturi i razvojnim prioritetima lokalnih privreda. Poređenjem opština Raška, Tutin, Nova Varoš, Priboj, Prijepolje i Sjenica mogu se uočiti izraženi kontrasti u investicionim modelima i stepenu ekonomske diverzifikacije.

3.1. Uporedni obim investicija

Posmatrano po ukupnom iznosu investicija, opštine se mogu grupisati prema intenzitetu ulaganja. Najveći obim investicija beleži Raška (**1.964.603**), zatim sledi Priboj (**1.005.118**), dok Prijepolje (**715.846**) i Sjenica (**521.341**) zauzimaju srednju poziciju. Najniže iznose investicija ostvaruju Nova Varoš (**334.271**) i posebno Tutin (**318.148**).

Ovakva raspodela ukazuje na značajne razlike u investicionim kapacitetima opština, pri čemu se veći obim ulaganja uglavnom vezuje za opštine sa izraženijom industrijskom ili javnom infrastrukturom.

3.2. Dominantne delatnosti i investicioni profili

U pogledu sektorske strukture, uočava se visok stepen koncentracije investicija u jednoj ili dve delatnosti u gotovo svim opštinama. **Prerađivačka industrija** ima ključnu ulogu u Priboju i Tutinu, gde čini gotovo celokupan iznos investicija, dok je u Raški i Prijepolju prisutna u znatno manjem obimu.

Javni sektor (državna uprava, obrazovanje, zdravstvena i socijalna zaštita) dominira u Raški, Novoj Varoši, Prijepolju i Sjenici. Posebno se izdvaja Sjenica, gde su investicije gotovo u potpunosti usmerene ka obrazovanju, kao i Raška, u kojoj zdravstvena i socijalna zaštita predstavlja osnovni investicioni stub.

3.3. Učešće infrastrukture i uslužnih delatnosti

Investicije u infrastrukturne delatnosti, poput snabdevanja električnom energijom, vodom i građevinarstva, prisutne su u manjem broju opština i u ograničenim iznosima. Nova Varoš se izdvaja po ulaganjima u energetiku, dok Prijepolje ima izraženija ulaganja u vodnu infrastrukturu i građevinarstvo.

Uslužne delatnosti tržišnog tipa, poput trgovine i usluga smeštaja i ishrane, imaju značajnije učešće samo u pojedinim opštinama (pre svega Prijepolje i Raška), dok su u ostalim sredinama slabo razvijene ili potpuno izostaju.

3.4. Razvojne razlike i ograničenja

Uporedna analiza pokazuje da je većina posmatranih opština karakterisana uskom investicionom bazom i visokim stepenom zavisnosti od jednog dominantnog sektora. Nedostatak diverzifikacije investicija predstavlja zajedničko ograničenje, posebno u opštinama sa manjim ukupnim iznosom ulaganja, kao što su Tutin i Nova Varoš.

Istovremeno, prisustvo značajnih ulaganja u javni sektor u većini opština ukazuje na ograničenu ulogu privatnih investicija u ukupnom investicionom ciklusu, što može usporavati dugoročan ekonomski rast i zapošljavanje.

Sprovedena analiza investicija u nova osnovna sredstva u odabranim opštinama pokazala je izražene razlike u obimu ulaganja, sektorskoj strukturi i razvojnim prioritetima lokalnih privreda. Ukupni rezultati ukazuju na visok stepen neujednačenosti investicione aktivnosti i ograničenu diverzifikaciju u većini posmatranih opština.

Opština Raška se izdvaja kao investiciono najaktivnija, pri čemu dominantnu ulogu imaju ulaganja u zdravstvenu i socijalnu zaštitu, uz umereno prisustvo prerađivačke industrije i uslužnih delatnosti. Ovakva struktura ukazuje na snažnu ulogu javnog sektora u generisanju investicija, ali i na potrebu za većim učešćem tržišno orijentisanih aktivnosti.

Priboj predstavlja jedinu opštinu sa izrazito industrijskim investicionim profilom, gde prerađivačka industrija čini gotovo celokupan iznos ulaganja. Iako ovakav model može doprineti zapošljavanju i izvoznom potencijalu, istovremeno nosi rizik od prevelike zavisnosti od jednog sektora, što naglašava potrebu za diverzifikacijom investicija.

Prijepolje, Nova Varoš i Sjenica karakterišu investicije dominantno usmerene ka javnom sektoru, uključujući državnu upravu, obrazovanje i osnovnu infrastrukturu. Posebno se izdvaja Sjenica, gde su ulaganja gotovo u potpunosti koncentrisana u obrazovanju, što ukazuje na strateško opredeljenje ka jačanju ljudskog kapitala, ali i na slab razvoj proizvodnih delatnosti.

Tutin, sa najmanjim ukupnim iznosom investicija, pokazuje izrazitu koncentraciju ulaganja u prerađivačku industriju, uz gotovo potpuno odsustvo investicija u ostale sektore. Ovakav obrazac ukazuje na ograničen investicioni potencijal i potrebu za snažnijim razvojnim podsticajima.

U celini, rezultati istraživanja ukazuju na potrebu za uravnoteženijim i strateški usmerenim investicionim politikama na lokalnom nivou, sa ciljem jačanja privatnih ulaganja, diverzifikacije privredne strukture i smanjenja regionalnih razlika u ekonomskom razvoju opština.